

Autora

Conxa Planas
Universitat de Barcelona

En articles anteriors de *LLENGUA I ÚS*, s'ha plantejat la qüestió dels perfils lingüístics i la política de personal¹ i posteriorment s'ha analitzat el marc legal existent en matèria de perfilació lingüística i l'aplicació que en fan les diverses administracions públiques.²

En aquest article es pretén fer una anàlisi de la perfilació lingüística en relació amb els reglaments d'usos lingüístics en l'àmbit universitari.

Aquests documents, que recullen les diferents situacions comunicatives que es donen en el si de l'organisme, tant de nivell intern com extern, tant si es refereixen a llengua escrita com a usos orals, etc. reflecteixen també determinats acords presos i aprovats per cada centre universitari en relació amb el personal.

Si bé és cert que hi ha universitats que es regeixen pel seu reglament d'usos lingüístics o bé per acords de la seva junta de govern, la Comissió de Normalització Lingüística del Consell Interuniversitari de Catalunya va redactar una proposta de reglament tipus d'usos lingüístics de les universitats catalanes el gener de 1996, objecte de debat actualment per part de les universitats, amb l'objectiu d'unificar, fins allà on fos possible, actuacions en matèria de regulació lingüística. La proposta de reglament tipus ens interessa especialment en relació amb el personal universitari.

Remarquem, en primer lloc, els col·lectius que treballen en l'àmbit universitari i les característiques, comunes en alguns casos amb el personal d'altres administracions, divergents, en uns altres. D'una banda, hi ha personal amb tasques docents, és a dir, professorat, amb diferents categories —a grans trets, funcionaris de l'Estat i contractats associats i ajudants—; d'una altra, personal d'administració i serveis, també agrupats a l'entorn de categories, cossos o escales. A continuació detallem la situació en tots dos casos.

Personal administratiu i de serveis

D'una manera general, la proposta de reglament tipus estableix, entre altres, que

l'oferta de places de personal funcionari, laboral o interí de les universitats ha de preveure, com a requisit previ a la provisió, l'acreditació del coneixement de llengua catalana adequat a la plaça que es vol ocupar. Tenint en compte la realitat universitària actual i de manera transitòria fins a un màxim de tres anys, es preveu una aplicació progressiva dels nivells d'exigència de coneixements lingüístics.

Més concretament, la Comissió Tècnica de Normalització Lingüística del Consell Interuniversitari de Catalunya es va encarregar l'any 1994 de redactar una proposta de marc general d'assignació de perfils lingüístics per a les universitats catalanes, a partir de l'anàlisi del marc legal i de l'experiència en perfilació lingüística duta a terme en diferents universitats.

Prèviament es va analitzar l'aplicació al personal de les universitats de l'Acord de 19 de juny de la Comissió de Normalització Lingüística de la Generalitat de Catalunya. Totes les universitats consultades conclouen, per mitjà de les seves assessoreries jurídiques, que l'Acord no obliga les universitats; només la Universitat de Barcelona afirma no solament que l'Acord és d'aplicació per remissió a l'article 2.2 de la Llei de la funció pública de l'Administració de la Generalitat, sinó que inclou el professorat contractat entre el personal afectat.

Malgrat això, un bon nombre d'universitats ja havia començat a treballar en l'aplicació de perfils lingüístics a les convocatòries de places de personal administratiu i de serveis (PAS) i en l'exigència d'acreditació de coneixements lingüístics, sobretot en les ofertes públiques d'accés de personal. Cal destacar que la Universitat Pompeu Fabra presenta un Acord de Junta de Govern de 6 de juliol de 1995 en què s'estableix normativament aquesta exigència de coneixements lingüístics al PAS.

En la primera fase, l'assignació del perfil lingüístic es fa sempre a partir de l'estudi de les funcions que cal desenvolupar en cada lloc de treball dels que surten convocats; la segona fase, en canvi, parteix d'assignar un perfil lingüístic a cadascun dels perfils laborals que conté el catàleg de llocs de treball de la institució universitària.

Caràcter interuniversitari de la perfilació lingüística

La proposta de marc general que esmenàvem més amunt explicita que totes les universitats catalanes haurien de perfilar lingüísticament totes les places de PAS que ofereixen en les diferents modalitats d'oferta pública de llocs de treball amb l'objectiu final que, a mitjà termini, totes les places dels catàlegs de llocs de treball de les universitats catalanes tinguin assignat un perfil lingüístic.

Justament la compleció dels catàlegs de llocs de treball amb la perfilació lingüística de les places del personal laboral és un dels objectius prioritaris en l'àmbit universitari fixat el 1995 per la Comissió de Normalització Lingüística del mateix Consell Interuniversitari de Catalunya.

Criteris generals de requeriment de coneixements lingüístics per al PAS

El requeriment de coneixements lingüístics s'ha de dur a terme en totes les fases de l'oferta pública de llocs de treball: en les convocatòries, concursos, en l'accés a càrrecs de comandament, i en els concursos interns (de mèrits, de promoció, de trasllats, etc.).

Els coneixements s'han d'acreditar per mitjà de la presentació de certificats de nivell de coneixement de català o bé mitjançant la realització d'una prova de llengua.

Els nivells B i C s'han d'aplicar amb caràcter general, com queda reflectit en el quadre 1. Cal exigir nivells superiors al C

en els llocs de treball en què es treballa sobre el corpus o l'estatus de la llengua, i també es pot exigir un nivell superior quan les funcions que es desenvolupen generen un volum elevat de producció de textos destinats a la projecció exterior de la Universitat. Es pot requerir un nivell inferior, en canvi, en els casos en què les tasques que s'ha de dur a terme no impliquin funcions lingüístiques (és el cas dels models en viu de les facultats de Belles Arts, per exemple i entre altres) o bé quan el conjunt de l'activitat d'aquestes funcions sigui molt poc significatiu i sempre de tipus oral (personal tècnic que només hagi de manipular materials, etc.).

Des del punt de vista de formació, hem de dir que les universitats han fet un esforç més que considerable per formar lingüísticament aquest col·lectiu i la majoria d'universitats ha organitzat la formació bàsica per al personal fix; darrerament, s'han programat cursos per al personal dels grups inferiors, gràcies als processos de reconversió d'aquestes categories. Aquest fet té una importància especial de cara als cursos de trasllat i promoció.

Professorat universitari i exigència de coneixements lingüístics

Cada universitat disposa de dades sobre la llengua de la docència i globalment es dibueixen àrees de coneixements amb seriosos dèficits en aquest sentit —ciències jurídiques i econòmiques, filosofia, podologia, entre altres. Preocupa especialment en el cas de sortides professionals que te-

Quadre 1. PAS

Personal funcionari	Personal laboral	Nivell de llengua
A	I	C
B	II	C
C	III	C *
D	IV	C *
E	VT**	B *

* En aquests casos es pot requerir un nivell de llengua immediatament inferior en alguns cossos específics; és cada universitat qui els ha de definir a partir de la perfilació funcional i lingüística del catàleg dels llocs de treball.

** En alguns centres, aquesta categoria queda afectada pel Pla de reconversió del grup V al grup IV, d'acord amb el III Conveni col·lectiu per al personal laboral de les universitats públiques catalanes.

nen una forta implantació social i fins i tot que participen en l'ensenyament a secundària, com els exemples a què al·ludíem.

Entre les causes d'aquesta situació ens trobem sovint la manca de formació lingüística i terminològica del professorat, la facilitat amb què es mou en castellà, l'escassa bibliografia sobretot en forma de manuals i diccionaris universitaris, i també la manca d'apuntes i altre material acadèmic.

En aquesta línia, s'han iniciat polítiques de formació de professorat universitari tendents a afavorir el canvi lingüístic en la docència per mitjà de mesures que pal·liïn les causes que acabem de comentar.

És obvi, però, que s'ha de fer un plantejament interuniversitari si es vol abordar seriosament el tema de la llengua de la docència en l'àmbit universitari i l'exigència de coneixements al col·lectiu del professorat. Per aquest motiu resulta força rellevant el debat sobre la proposta de reglament tipus d'usos lingüístics de les universitats catalanes, i adquireix ple sentit que, fins allà on l'autonomia respectiva ho faci possible, les universitats es posin d'acord en unes pautes comunes en relació amb els coneixements lingüístics del professorat.

La proposta de reglament interuniversitari contempla, en el punt 5 corresponent a les denominades activitats acadèmiques, que l'oferta de places que comportin tasques docents ha de preveure el coneixement de la llengua catalana i estableix un termini màxim de dos anys a partir de la data del nomenament o de la presa de possessió; fem un parèntesi en aquest punt per indicar que aquesta mesura no afectaria els professorats visitants.

A més, es preveu que la universitat faciliti els mitjans necessaris per tal d'assolir el

coneixement de llengua exigida per a la plaça, la formació necessària per tal de garantir l'adequació al lloc de treball, i el suport continuat dels serveis d'assessorament lingüístic propis de cada universitat.

Destaquem que s'esmenta clarament que la universitat ha d'informar de la seva política lingüística totes les persones que s'hi vulguin integrar de manera permanent o temporal.

Finalment, cal dir que aquesta proposta de reglament tipus va ser debatuda per la Comissió de Política Lingüística de la Universitat de Barcelona amb la intenció d'adaptar-ne alguns apartats i impulsar-ne l'aprovació per Junta de Govern durant el curs 1996-97, tot i que aquesta Universitat es regeix actualment pels *Usos lingüístics* aprovats el 1991. S'estudia a més la possibilitat a curt termini d'exigència de coneixements lingüístics al professorat ajudant i associat que accedeixi a algun lloc de treball en les facultats i escoles d'aquesta Universitat.

Notes

1. Abril, Joan. «Els perfils lingüístics i la política de personal». *LLENGUA I ÚS*, 5.
2. Solé, Montserrat. «Els perfils lingüístics a les administracions públiques». *LLENGUA I ÚS*, 6.